

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:
Vår referanse: 21/00369-9
Vår dato: 07.02.2022

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Fellesorganisasjonen (FO)s krav til statsbudsjett 2023 til Helse- og omsorgsdepartementet

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. Vi organiserer over 32 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Våre medlemmer har bred kompetanse, reduserer forskjeller og bistår mennesker i vanskelige livssituasjoner. Uten våre medlemmers fagkunnskap vil sosiale og helsemessige problemer ramme langt flere og hardere.

FOs krav til statsbudsjett 2023

- Øk andel ansatte med sosialfaglig kompetanse i kommunalt forebyggende arbeid, i barnehage, skole, videregående skole og nærmiljøarbeid.
- Sosionomer og vernepleiere må bli lovpålagte profesjoner i helse- og omsorgstjenesteloven.
- Minimum 70 prosent av ansatte i tjenester til personer med utviklingshemming må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning på høgskolenivå, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere.
- En langsiktig og helhetlig opptrappingsplan for å styrke levekår og tjenester til personer med utviklingshemming
- Spesialisthelsetjenesten må ivareta sosialfaglig perspektiv. Andelen sosialfaglige stillinger i barne- og ungdomspsykiatrien, psykisk helsevern for voksne, rusomsorgen og somatikken må økes.
- Sørg for nok økonomiske midler til bebudet opptrappingsplan for psykisk helse, og at sosialfaglige perspektiver blir ivaretatt.
- Sørg for nok økonomiske midler til bebudet forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, og at sosialfaglige perspektiver blir ivaretatt.
- Sett av midler til autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer.

Folkehelse

Folkehelse handler om å se innbyggerne i en helhetlig kontekst, det målet er å se hvordan individ og samfunn kan dra vekselvirkninger av hverandre, og at man ikke kan kun fokuserer på enkeltindivid og diagnoser. FO vil påpeke at psykososial trygghet og forebyggende sosialt arbeid er forutsetninger for en god folkehelse, og at det må være et satsningsområde for å redusere sosiale helseforskjeller. FO mener at for å få bukt med sosiale forskjeller i helse og levekår må det arbeides bredt og tverrfaglig.

Regjeringen har vektlagt betydelig satsning på helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og barnehager og skoler i form av barnehagenorm og lærernorm. Dette er positivt, men FO mener det er behov for en tilsvarende satsning og krav til ansatte med sosialfaglig kompetanse, blant annet miljøterapeuter i skolen.

Kommunene har en lovpålagt oppgave med å tilby forsvarlige helse- og omsorgstjenester til sine innbyggere. Oppgaven kan ikke løses uten vernepleiefaglig og sosialfaglig kompetanse, og dette må tydeliggjøres ved at profesjonene blir lovpålagte i kommunene på lik linje med lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor, helsesøster, ergoterapeut og psykolog.

FO anbefaler:

- Øk andel ansatte med sosialfaglig kompetanse i kommunalt forebyggende arbeid, i barnehage, skole, videregående skole og nærmiljøarbeid.
- Sosionomer og vernepleiere må bli lovpålagte profesjoner i helse- og omsorgstjenesteloven.

Tjenester til personer med utviklingshemning

Personer med utviklingshemning får ikke helse- og omsorgstjenestene de har behov for og krav på. Kvaliteten på tjenestene er lav¹. Tjenestene er ikke individuelt tilpasset, og det er alvorlig kompetansemangel. Personer med utviklingshemning har svakere rettssikkerhet og dårligere levekår enn øvrig befolkning. Regjeringen har fortsatt ikke levert på Stortingets anmodningsvedtak i juni 2018 om en Stortingsmelding om menneskerettigheter og likeverd for personer med utviklingshemning.

FOs kartlegging av kompetanse i kommunale tjenester til personer med utviklingshemning viser at kun 10,7 prosent av ansatte er vernepleiere, til tross for at utdanningen er målrettet for arbeid med denne gruppen. Nesten 30 år etter ansvarsreformen for utviklingshemmede med mål om normalisering og gode levekår er dette nedslående. En forutsetning for å lykkes er kompetanse i tjenestene. Det er positivt at regjeringen vektlegger behov for vernepleiere i kommunale helse og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenester i forslag til statsbudsjett. Men vi registrer at det i beskrivelser av planlegging for kompetanseutvikling i helse- og omsorgstjenesten vises til SSBs framskrivninger som viser mulig knapphet på særlig sykepleiere og helsefagarbeidere fram mot 2035. FOs undersøkelse viser stor vernepleiermangel, og behov for 20 000 nye vernepleiere. Vernepleiere har en helse- og sosialfaglig kompetanse som er nødvendig også overfor andre brukergrupper enn utviklingshemmede, og i alle helse- og omsorgstjenestene.

FO mener en kompetansenorm må til i kommunale helse- og omsorgstjenester til utviklingshemmede. Minimum 70 % av ansatte må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere. Det betyr økning i antall stillinger med krav til kompetanse på høgskolnivå. Dette er nødvendige endringer når CRPD inkorporeres i norsk lov og stiller krav til tjenestekvalitet og kompetanse i tjenestene.

¹ <https://www.fo.no/getfile.php/1330664-1598358898/Filer/Rapport%20komp%20i%20tjenester%20til%20utviklingshemmede.pdf>

FO anbefaler:

- Minimum 70 prosent av ansatte i tjenester til personer med utviklingshemming må ha relevant helse- og sosialfaglig utdanning på høgskolenivå, hvorav hovedtyngden må være vernepleiere.
- En langsiktig og helhetlig opptrappingsplan for å styrke levekår og tjenester til personer med utviklingshemming

Sosialfaglige perspektiv i spesialisthelsetjenestene

FO ser en klar tendens til at autorisert helsepersonell prioriteres i både spesialisthelsetjenestene og kommunale helse- og omsorgstjenester. For å sikre at pasientene får den beste helhetlige behandlingen som mulig mener vi sosialfaglige profesjoner og kompetanse må brukes og prioriteres i større grad. Det handler blant annet om å sørge for et helhetlig behandlingsløp som inkluderer somatikk, psykisk helse, økonomi, bolig, andre sosiale problemstillinger, sømløse overganger fra spesialisthelsetjenesten og kommunen, behandling og rehabilitering osv. Sosialfaglig personell er ikke vurdert i framskrivningen av helsepersonell, og det er klart sosialfaglige profesjoner kan redusere den forventede sykepleiermangelen. Videre er flere oppgaver som sosialfaglig personell utfører i spesialisthelsetjenestene ikke målbare i innsatsstyrt finansiering (ISF). Dette kan føre til nedprioritering av barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere og bli salderingspost lokalt.

FO anbefaler:

- Spesialisthelsetjenesten må ivareta sosialfaglig perspektiv. Andelen sosialfaglige stillinger i barne- og ungdomspsykiatrien, psykisk helsevern for voksne, rusomsorgen og somatikken må økes.

Rus og psykisk helse

FO støtter at det skal etableres kommunale *rådgivende enheter for russaker*. Enhetene skal bistå personer med hensikt å få dem ut av et liv i aktiv rus. Sosiale problemer trenger sosialfaglig kompetanse og det er viktig at enhetene har nok ansatte med denne kompetansen. FO mener sosialarbeidere bør ha en koordinerende funksjon i rusarbeidet. Dette vil være relevant når det skal gjennomføres en forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, som skal styrke kommunenes forebyggende tilbud og et integrert ettervern².

FO støtter videre at det settes av 200 millioner kroner for å ivareta barn og unges psykiske helse. Barn og unge har betalt en uforholdsmessig høy pris under pandemien, og derfor er det viktig med en satsing på dette. FO støtter en satsning på FACT-ung team, men det er vel så viktig med en satsning på forebyggende aktiviteter som lavterskeltilbud, både oppsøkende og andre tiltak. Det er også viktig å satse på aktiviteter vi allerede har fremfor å etablere nye prosjekt. Et godt tiltak er få flere miljøterapeuter inn i skolen.

FO anbefaler:

- Sørg for nok økonomiske midler til bebudet opptrappingsplan for psykisk helse, og at sosialfaglige perspektiver blir ivaretatt.
- Sørg for nok økonomiske midler til bebudet forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet og at sosialfaglige perspektiver blir ivaretatt.

Autorisasjon

FO mener det er på høy tid med autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer. Autorisasjon vil bidra til økt rettsikkerhet for brukerne av tjenestene

² <https://www.arbeiderpartiet.no/aktuelt/hurdalsplattformen/>

barnevernspedagoger og sosionomer arbeider i. FO har tidligere regnet ut at drift av en autorisasjonsordning vil ligge på i underkant av 1,5 millioner kroner årlig.

FO anbefaler:

- Sett av midler til autorisasjon for barnevernspedagoger og sosionomer.

Med vennlig hilsen

Sign
Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Sign
Andreas Pedersen Kikvik
Rådgiver